

Amerikanci su, ni tjedan dana nakon izbora u Srbiji, organizirali susret srpskog i kosovsk

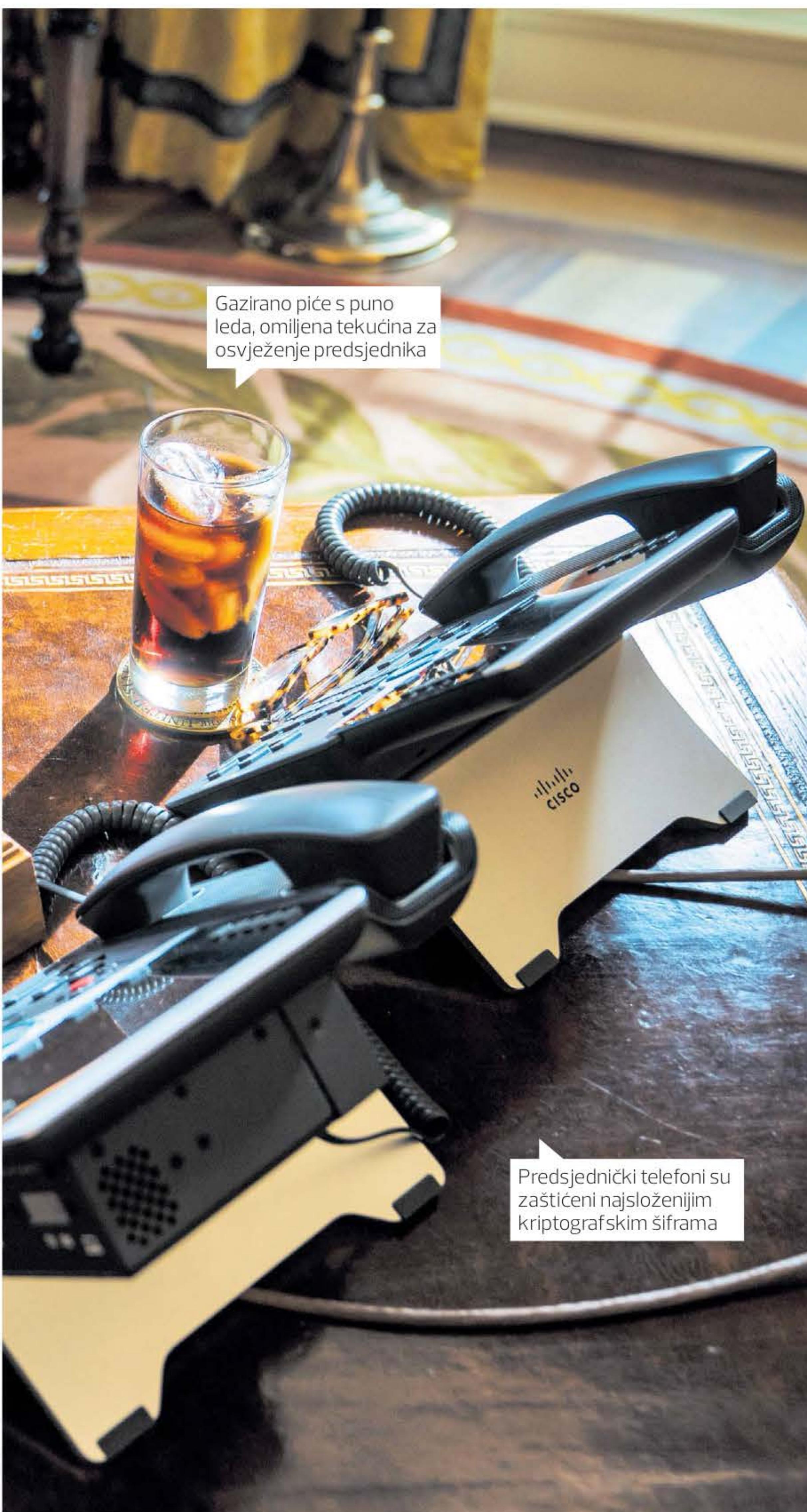

Za ovim stolom u Bijeloj Kući Vučić misli da bi mu Trump mogao spasiti Kosovo...

Crveni gumb nije
nuklearni okidač, nego
zvono za asistente

U Beogradu i Prištini posve različito vide taj sporazum – jedni se nadaju konačnom priznanju Srbije, a u Beogradu sanjaju nešto sasvim drugo

og predsjednika o budućnosti Kosova. Trump želi brzi uspjeh, a to je uvijek veliki rizik

Piše:

DENIS ROMAC

Prošle su se nedjelje u Srbiji održali farsični parlamentarni izbori, na kojima je Vučićeva stranka slavila pirovu pobjedu. Srbija je nakon ovih izbora i formalno postala autokracija, u kojoj parlamentarna opozicija više ne postoji. To je logičan rezultat osmogodišnje autokratske vladavine, destruktivne političke klime, političkog nasilja i usurpacije medijskog prostora, što je i dovelo do bojkota izbora od strane opozicije. Vučić nije stigao ni proslaviti "povijesnu pobjedu", a već je bio kod ruskog predsjednika i političkog saveznika Vladimira Putina u Moskvi, odakle je, nakon nove runde dijaloga Beograda i Prištine u Bruxellesu, oputovao na sastanak s kosovskim liderom Hashimom Thacijem ove subote u Bijeloj kući. Trumpov posrednik za dijalog Srbije i Kosova i kontroverzni donedavni američki veleposlanik u Berlinu Richard Grenell optimistično je najavio mogućnost postizanja povijesnog sporazuma Beograda i Prištine u Bijeloj kući. U Beogradu i Prištini, međutim, posve različito zamišljaju taj sporazum - dok se u Prištini nadaju konačnom priznanju Beograda, u Beogradu tamošnji tablodi sanjaju da će Trump vratiti Kosovo Srbiji. Mnogi vjeruju kako je upravo Trumpov reizbor jedan od ključnih razloga zbog kojeg se Trump laća ovoga problema, koji vidi isključivo kao posljednju priliku za barem neki vanjskopolitički uspjeh. Sve su Trumpove vanjskopolitičke inicijative, unatoč pompoznosti, propale - od neslavnog pokušaja denuklearizacije Sjeverne Koreje pa do tzv. "dogovora stoljeća" Izraelaca i Palestinaca, koji više nitko i ne spominje.

Nema sumnje da je Trump u takvoj situaciji spremjan platiti bilo kakvu cijenu i isporučiti bilo kakav dogovor samo kako bi se zadržao na vlasti, o čemu zorno svjedoči i razotkrivajuća knjiga njegova bivšeg savjetnika za nacionalnu sigurnost Johna Boltona, zbog čega neki u Beogradu misle da Trump pritom neće prezati ni od demontaže vanjskopolitičkog projekata mrskih Clintonovih, iako Beograd na to ne može utjecati. Čini se, međutim, da Trump nije izvukao lekciju iz dosadašnjih vanjskopolitičkih pogrešaka i neuspjeha. Trump problemu Kosova, za koje vjerojatno i ne zna gdje se točno nalazi, pristupa na posve isti način kao i drugim vanjskopolitičkim problemima kod kojih je doživio fijasko, ne shvaćajući da takve probleme ne može rješavati sam niti ih je moguće riješiti nametanjem njegovih "dealova", pogotovo kad sugovornicima nema što ponuditi.

Nastavak na sljedećoj stranici

Europska unija ima puno privlačnije nagrade za Srbiju ako Vučić prizna Kosovo

To se osobito odnosi na problem Kosova, koji je nemoguće riješiti bez Europske unije, kojoj Srbija želi pristupiti, ali i bez Rusije, dok Trump i njegov posrednik Grenell cijeli "posao" pokušavaju realizirati praktički iza leđa Europske unije, dok je njemačka kancelarka Angela Merkel jasno dala do znanja Vučiću da se problem Kosova može riješiti samo u okviru EU.

Beogradski politolog Vuk Velebit smatra kako je teza da Trump želi dogovor Beograda i Prištine iskoristiti u predizborne svrhe jedno od objašnjenja naglog američkog zanimanja za problem Kosova, iako vjeruje da je taj plan teško ostvariv. Prema njegovim riječima, Amerika je preuzela inicijativu zbog nesposobnosti Europske unije, jer ni nakon višegodišnjeg dijaloga Beograda i Prištine pod pokroviteljstvom EU nije došlo do pomaka. Velebit smatra da Europska unija zbog svoje birokratske tromosti nije sposobna rješavati ovu križu, vjerujući da će američka diplomacija biti puno agilnija u sljedećem razdoblju u rješavanju kosovskog pitanja, jer Miroslav Lajčak, novoimenovan posebni predstavnik EU za dijalog Beograda i Prištine, kao ni bilo koji drugi izaslanik EU, nema kapacitete za rješavanje odnosa Srbije i Kosova, jer ni članice EU nemaju jedinstveni stav o tom pitanju.

- Ne vjerujem da će se bilo što veliko dogoditi 27. lipnja u Bijeloj kući niti da će u sljedećem razdoblju doći do rješavanja kosovskog pitanja. Vučić jako dobro zna da za njega rješavanje kosovskog problema i eventualno priznanje Kosova znači na unutarnjopolitičkom planu veliku krizu, jer ranijih godina nije uspio pripremiti javno mnjenje u Srbiji za priznanje Kosova. Vučić nema potporu svojih birača za tako nešto, a i svjestan je da bi službeno priznanje Kosova od strane Srbije produbilo krizu nacionalnog identiteta u Srbiji, što bi dugoročno bilo loše za Srbiju - analizira naš beogradski sugovornik, koji je uvjeren da bi Vučić ozbiljno razmislio o priznanju u nekom obliku kad bi mu zauzvrat bio ponuđen neki veliki paket ekonomске pomoći ili veliki investicijski paket.

S uključenjem Amerikanaca u rješavanje kosovskoga gordijskog čvora ponovno je aktualna i ideja "razmjene teritorija" između Srbije i Kosova. Ideja promjene granica u sklopu famoznog "razgraničenja" Srba i Albanaca, o čemu je Vučić više puta govorio, iza čega se krije Vučićev pokušaj da se suočenje s neminovnim gubitkom Kosova "olakša" teritorijalnim koncesijama na sjeveru Kosova, opasna je ideja koja bi, poput domina, mogla ponovno zapaliti cijeli Balkan, što su na vrijeme shvatili njemačka kancelarka Angela Merkel i francuski predsjednik Emmanuel Macron,

Trumpovi rezultati u vanjskoj politici su jako, jako tanki

REUTERS/PIXSELL

Hashim Thaçi, kosovski predsjednik i bivši zapovjednik OVK

DPA/PIXSELL

Aleksandar Vučić, flambojantni autokrat i šef srpske države

REUTERS/PIXSELL

koji su se toj ideji oštros protstavili. Velebit ne vjeruje da je razmjena teritorija između Srbije i Kosova realna mogućnost. "Ne vjerujem da se Amerikanci toliko mogu miješati u prostor EU, s obzirom na to da su Njemačka i Francuska protiv toga i to bi onda samo produbilo tenzije između Europe i Amerike."

Kristof Bender, zamjenik direktora Europske inicijative za stabilnost (ESI), europ-

skog think tanka fokusiranog na jugoistok Europe i proširenje EU, upozorava, međutim, kako ideja promjene granica, ustanica činjenici da je nekoliko dužnosnika isključilo takvu mogućnost, i dalje prijeti. "Ideja da se ljudi mogu osjećati sigurno i slobodno samo u državi u kojoj pripadaju etničkoj većini bila je temelj ideologije koja je odvela u ratove 1990-ih", podsjeća Bender, koji smatra da predsjednik Trump nema interes za iskreno rješenje kosovskog problema, iako ne sumnja da bi Trump uživao u dobroj prilici za fotografiju na kojoj bi ostavio utisak osobe vješte u rješavanju problema. Ali smatra da je to malo vjerojatno.

Naš sugovornik i odličan poznavatelj situacije na Balkanu podsjeća kako je sam Vučić ovih dana rekao da on u ovom trenutku neće priznati nezavisno Kosovo.

- Razlog za to je što Kosovo nema što ponuditi trenutačnom vodstvu u Srbiji, a da bi to njima bilo zanimljivo. Europska unija je ta koja ima nešto ponuditi Srbiji, a to je njezino članstvo u Uniji. Da bi do njega došlo, Srbija će morati priznati nezavisnost Kosova. Ali zašto bi se Vučić suglasio da plati cijenu sad za nešto što je vrlo daleko i što se možda uopće neće dogoditi - objašnjava Bender napominjući da EU zbog toga mora biti mnogo ambicioznija. Unija bi, po njegovu mišljenju, u prvom koraku morala ispuniti obećanja koja je dala. Kosovo je ispunilo uvjete za viznu liberalizaciju prije dvije godine. Donošenje odluke o oslobođanju Kosova od viza pomoglo bi u obnavljanju povjerenja među Kosovarima. EU tu odluku mora donijeti odmah, smatra Bender.

- Drugi korak bio bi da EU ponudi vjerdostojnu perspektivu. Punopravno članstvo je godinama daleko, čak i za takozvane predvodnike Crnu Goru i Srbiju. Proses pridruživanja ne uspijeva mobilizirati i podržati reforme. EU to mora promijeniti tako što će kao međukorak ponuditi članstvo u jedinstvenom unutarnjem tržištu. Postizanje ovoga cilja moralno bi biti zasnovano isključivo na rezultatima. EU bi trebala definirati jasne uvjete, promatrati vrlo blisko njihovo ispunjavanje i objaviti ih na jasnom i razumljivom jeziku. Zemlje zapadnog Balkana koje uspiju ispuniti uvjete, bez obzira na to jesu li priznate od svih zemalja članica EU ili ne i jesu li formalno samo 'potencijalne kandidatkinje', morale bi moći pristupiti jedinstvenom unutarnjem tržištu. Ovo bi bio cilj koji bi ambiciozne zapadnobalkanske zemlje mogle postići u roku od pet godina, cilj koji bi ponudio viziju i cilj koji bi motivirao reformatore, na Kosovu, u Srbiji i drugdje. Bio bi dobar za sve koji žele stabilni, demokratski i europski zapadni Balkan - zaključuje Kristof Bender.